

Nr 88.

Av herr **Bergqvist**, om anslag för anställande av sex folkskoleinspektörer inom Luleå stift.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 145 till riksdagen angående omreglering av folkskoleinspektionen yttrar herr statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet beträffande Luleå stifts indelning i inspektionsdistrikt bland annat följande:

»För egen del hyser jag det varmaste intresse för det andliga odlingsarbetet i våra nordligaste bygder och anser, att skolväsendets utveckling i dessa trakter bör i möjligaste mån främjas. Därest det kunde anses vara till fullo ådagalagt, att sex inspektörer redan omedelbart vid den nya ordningens införande vore behövliga inom stiftet, borde man enligt min mening icke draga sig för den kostnad, som skulle föranledas av inrättandet av ytterligare en inspektörstjänst. De nyss angivna skälen för att för närvarande indela stiftet i allenast fem områden synas mig emellertid icke kunna lämnas utan avseende. Med hänsyn härtill anser jag, att man åtminstone bör göra ett försök med en uppdelning av stiftet på fem inspektörer, varvid, på sätt av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län och folkskoleöverstyrelsen föreslagits, de finsktalande församlingarna böra sammanföras till ett inspektionsområde.

Skulle det emellertid visa sig, att inspektionsarbetet inom detta område icke kan nöjaktigt utföras av en inspektör, synes man till en början och till dess en stadgad erfarenhet givit vid handen, att ytterligare en folkskoleinspektör inom stiftet är behövlig, kunna på ett eller annat sätt bereda inspektören erforderligt biträde. Man kunde således tänka sig, att till inspektörens hjälp tills vidare anställdes en person, som kunde i viss utsträckning bestrida inspektion vid sidan av annan verksamhet. Då en sådan anordning ju skulle avse att främja folkundervisningen bland

de i rikets nordligaste trakter bosatta finnar, torde hinder ej förefinnas för att de för densamma erforderliga kostnaderna, vilka väl ej skulle bli mera avsevärda, tills vidare bestredes från det för nämnda ändamål anvisade förslagsanslaget».

Då frågan om folkskoleinspektionens omreglering på grund av nådig proposition förelåg vid 1913 års riksdag, väcktes av undertecknad en motion med hemställan, att riksdagen måtte anvisa medel till anställande av sex inspektörer i Luleå stift i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna fem. Med hänvisning till den motivering, varpå jag stödde ifrågavarane motion, finner jag mig böra göra enahanda hemställan även till innevarande riksdag.

Det är i synnerhet angelägenheten att få till stånd en fullt effektiv inspektion i stiftets finsktalande församlingar, som föranleder mig härtill. Att, såsom i den kungl. propositionen förutsattes, lägga alla finsktalande församlingar under *en* inspektör, synes mig icke tillrädligt. Där undervisningen i skolorna skall ske på ett annat språk än det barnen tala i hemmen, kräves en vida oftare återkommande inspektion än annorstädes. En enda inspektör skulle knappast hinna besöka varje skola inom det synnerligen vidsträckta området en gång om året. Men med hänsyn till de säregna förhållandena och skolarbetets särskilda art vore det utan tvivel önskvärt, att han kunde återkomma oftare för att giva råd och anvisningar samt uppmuntra läraren i hans synnerligen krävande arbete.

Nu ställes visserligen i den kungl. propositionen i utsikt, att ett biträde skulle kunna anställas åt inspektören i finnbygden. Men för det första torde man ha anledning befara, att ett sådant biträde icke skulle få den auktoritet, som för utövande av en verksam inspektion är erforderlig. Och för det andra synes man med skäl kunna göra gällande, att, om ett biträde redan nu kan anses erforderligt, det väl är lika gott att från början anställa en inspektör, som kan självständigt utöva sin verksamhet. Någon olägenhet av att ha finnbygden indelad i två inspektionsdistrikt lär väl knappast kunna uppvisas. Tvärtom torde det, jämväl från allmän pedagogisk synpunkt, innebära en fördel såsom ett korrektiv mot eventuella ensidigheter i dithörande skolfrågas bedömande.

Därest två inspektörer anställdes i finnbygden, skulle *Över-Kalix* församling, såsom även föreslagits av folkundervisningskommittén i dess alternativ B, kunna vara förlagd till det ena och *Jockmocks* församling läggas till det andra — en anordning, som väl motiverades därav att staten även i båda dessa skoldistrikt inrättat skolor för meddelande av svensk undervisning av finsktalande barn, varigenom de i någon mån blivit likställda med de finsktalande församlingarna. Härav skulle ock möjlighet

uppkomma att i någon mån jämka de övriga inspektionsdistrikten till förmån för en verksammare inspektion.

På grund av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte anvisa medel för anställande av sex folkskoleinspektörer inom Luleå stift.

Stockholm den 1 juli 1914.

O. Bergqvist.

I motionens syfte instämma:

Axel Fagerlind.

C. I. Asplund.
